

**Uunga siunnersuut: Aningaasarsianit akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaata,
akileraaruserinermik ingerlatsineq pillugu Inatsisartut inatsisaata aamma
sulisoqarnermut akitsuut pillugu Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarnerat pillugu
Inatsisartut inatsisaat**

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisumit saqqummiunneqartoq

pillugu

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerreqarneranut

ISUMALIUTISSIISUTAA

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap suliarinninnermini kingullermik ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Pele Broberg, Naleraq, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviassen Jensen, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Kristian Jeremiassen, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Karl Tobiassen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Kuno Fencker, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Jens-Frederik Nielsen, Demokraatit

UKA 2024-mi ulloq 26. september siullermeerinninnerup kingorna ataatsimiititaliap sunnersuut misissorpaa

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnissamut isumaqatigiisummi – Nunarput najoruminarnerulersitsigu – aaqqissuusseqqinnissamut sammivik 2-p piviusunngortinneqarnissaa siunnersuuteqartup pingaarnertut anguniagaraa. Siunnersuut taamaalilluni akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnissap piviusunngortinneqarnissaanut aningaasalersorneqarnissanullu pilersaarummik imaqqarpoq, taakku pingaarnertut immikkoortunik imaattunik nassataqassallutik: Inummut ilanngaatiq, suliffeqarnermut ilanngaatiq sulisoqarnermullu akitsuutip qaffanneqarnerat. Siunnersuut nunatta karsiata 2025-mi ukiunilu tulliini sinneqartoortuataasa annikillisinnerisigut kiisalu imeruusaatit puuinut akitsuutinit iluanaarutaanerusussanik agguuassinikkut aningaasalersorniarneqqarpoq.

Kiisalu akileraarutitigut ilanngaatit ilaasa allanngortinnerisigut atorunnaarsinnerisigullu aningaasalersuinnermut annikinnerusumik tapiisoqassaaq.

2. Siunnersuutip Inatsisartunit siullermeerneqarnera

Siullermeerinnermi siunnersuut assigiinngitsunik isummerfigineqarpoq. Inatsisartut ataatsimiittarfianni sivisunerusumik oqallittoqareernerata kingorna siunnersuut Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliamit suliarineqaqqittussanngorlugu innersuussutigineqarpoq.

3. Tusarniaanermut akissutit

Siunnersuut piffissami 2024-mi 19. junimit 15. julimut tusarniaassutigineqartoq Naalakkersuisut paasissutissiisutigaat. Tusarniaanermut akissutit tiguneqartut tunngavigalugit Naalakkersuisut tusarniaanermut allakkiamik suliaqarput, taannalu inatsisissatut siunnersuummut ilanngussatut ilanngunneqarsimavoq.

4. Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisup ilisimatitsiffiusumik ataatsimeeqatigineru

Siunnersuutit ataatsimiititaliamut aammalu Naalakkersuisut suliaasaqarfiinut ataatsimut attuumassuteqartut pillugit Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq ataatsimiititaliamit ilisimatitsiffiusumik ataatsimeeqatigineqarpoq. Siunnersuutit taakku ilusiligaanerannik saqqummiussinnermi siunnersuut matumani pineqartoq ilaavoq.

5. Naalakkersuisunut apeqquutit

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninneranut atugassatut apeqquutit arlallit akissuteqarfigeqqullugit Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq ataatsimiititaliamit qinnuigineqarpoq. Ataatsimiititaliap apeqquutai Naalakkersuisullu akissutaat isumaliutissiisummut matumunnga ilanngussatut ilanngunneqarput.

6. Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

Akileraartarnermik aqqissuusseqqinnissamut isumaqatigiisummi aqqissuusseqqinnissamut sammivik 2-p, Inuit Ataqaqatigiinnit, Siumumit kiisalu Aningasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisumit ulloq 22. marts 2024-mi atsiorneqartup piviusunngortinneqarnissaata ilaatut siunnersuut matumani pineqartoq saqqummiunneqartoq ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Isumaqaqatigiisummi takuneqarsinnaasutut partiit illuatungiliuttut atsioqataannngillat.

Taamatuttaaqq siunnersuutip suliarineqarnerani ataatsimiititaliaq marlungorluni avippoq, pingaartumik siunnersuutip aningaasalersorneqarnissaa pillugu siunnersuummut atatillugu. Taamaalilluni ataatsimiititaliap agguataarneqarnera pingaartumik siunnersuummi pissutsit matuma kinguliani allassimasut pillugit isumaqatigiinngissuteqarnermik pissuteqarpoq.

a) Siunnersuutip nunatta karsiata sinneqartoorutaanit atugassiinikkut

anigaasalersorneqarnissaa ilaatigut siunnersuutigineqarmat, tassungalu ilanngullugu nunatta karsiata *siunissami* sinneqartoorutaasa ikilisinnerisigut siunnersuutip anigaasalersorneqarnissaa pissusissamisoornersoq.

- b) Siunnersuutip sulisoqarnermut akitsuutip annertusineratigut anigaasalersorneqarnissaa ilaatigut siunnersuutigineqarmat, taamaalilluni inatsisissatut siunnersuut piviusunngortinneqarpat tamanna namminersorlutik sulisitsisunut 2,1%-iussammat.
- c) Siunnersuutip immiaaqqat imeruarsaatillu puuinut malittarisassanik ammanerulersitsinikkut iluanaarutaanerusussanik agguaassinikkut ilaatigut anigaasalersorneqarnissaa siunnersuutigineqarmat.
- d) Siunnersuut piviusunngortinneqarpat inummut ilanngaati qaffanneqarnerata, akileraartarnikkut ilanngaati ilaasa atorunnaarsinnerisa kiisalu sulisoqarnermut akitsuutip qaffannerata nassatarisaannik kommunit katillugit 182,6 mio. kr.-inik anigaasartuuteqassammata.

Suliamik suliarinninnermini atugassamitut pissutsit arlallit itisilerneqarnissaat siunertaralugu ataatsimiititaliaq Naalakkersuisunut apeqquteqarpoq, taakkunungalu ilaapput kommunit anigaasaqarnera aammalu taarsiissuteqarfigineqarnissamut periarfissaq. Tamatuma saniatigut siunnersuutip piviusunngortinneqarnerani anigaasalersuinissaq ataatsimiititaliamit apeqqutigineqarpoq, tamatumunngalu ilaapput allatut anigaasalersuutaasinnaasutut periarfissat aammalu akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnermut ingerlaavartumik anigaasalersuutissat qulakkeerneqarnissaat, aamma ukiut aggersut sisamat kingorna. Tassunga atatillugu ataatsimiititaliap apeqqutai Naalakkersuisullu akissutaat innersuussutigineqarput (ilanngussaq 1).

7. Siunnersuutip anigaasaqarnikkut kingunerisassai

Siunnersuutip piviusunngortinneqarnerani anigaasaqarnikkut kingunerisassat siunnersuummut nalinginnaasumik nassuiaatini allaaserineqarput. Tamatumunnga ataatsimiititaliap oqaaseqaatai immikkoortoq 6-mi itisilerneqarput.

8. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Siunnersuut akuerineqassasoq ataatsimiititaliami **amerlanerussuteqartut** Inuit Ataqtigiinneersut Siumumeersullu inassutigaat.

Siunnersuut itigartinneqassasoq ataatsimiititaliami **ikinnerussuteqartut** Naleqqameersup Demokraatineersullu inassutigaat.

Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartoq Demokraatineersoq ikinnerussuteqarluni ima oqaaseqaateqarpoq:

“Naalakkersuisut akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnerata piviusunngortinneqarnissaa siunnersuummi matumani pineqarpoq. Akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnissaq pillugu isumaqatigiinniarnert ukiuni arlalinni ingerlapput 2024-milu upernaakkut Naalakkersuisut, IA Siumullu isumaqatigiissuteqarput. Aaqqissuusseqqinnermi tamatumani

naalackersuisooqatigiit partiivisa kisimik peqataarusunnerat Demokraatinut isumaat malillugu nammineq oqaluttuarpoq.

Demokraatinut oqartuarpugut aaqqissuusseqqinnissamik siunertaq, tassalu innuttaasut aningaasaatimik sulinikkut pissarsiarisamik ilaasa amerlanerusut tigummiinnarnissaasa qulakkeerneqarnissaat namminermi ajoquteqanngitsoq. Tamanna inummut ilanngaatiq qaffanneratigut aammalu sulinermut ilanngaatiq qaffanneratigut qulakkeerneqarsinnaasooq isumaqatigaarput, akileraarutitigulli appaanertaqanngitsumik aaqqissuusseqqinnerup pinera naammaginngilarput.

Tamatuma saniatigut aaqqissuusseqqinnerup aningaasalersorneqarnera naammaginngilarput. Siullertummi oqaatigisariaqarparput aaqqissuusseqqinnerup ilaa aningaasalersugaanngimmat, tassa nunatta karsiata sinneqartoorutaasa atorineqarnissaat toqqarneqaannarmat, naak oqaatigineqarsinnaanngikkaluartoq sinneqartoorneq ukiuni aggersuni ingerlaannassanersoq. Aappaattullu aningaasalersuinerup sinnera isumaqatiginngilarput.

Taamaalillutillu Naalackersuisut sulisoqarnermut akitsuut 1 procentpointimik qaffanniarpaat. Taanna sulisitsisunit tamanit akileneqassaaq. Taanna nunatsinni tamarmi inuussutissarsiortunut mikisunut annertuumik akornutaassaaq, tamatumalu qularutissaanngitsumik kingunerissavaa namminersorluni suliffiuteqarnerup akisunerulerlunilu pisariunerulernissaa. Killormorluinnaq ingerlasoqarpoq. Ataqqinnilluni illuanut ingerlasoqartariaqaraluarpoq aammalu namminersorluni suliffiuteqarnermik ingerlatsinerup akikinnerulerlunilu pisariinnerulernissaa qulakkeerneqartariaqaraluarpoq. Tamatuma saniatigut tamatuma kingunerissavaa suliffeqarfiit sullitaasa (inuaat kalaallit) akit qaffannerannik eqqorneqarnissaat, maannalu nunatsinni akit qaffasereerfianni tamanna pisariaqartinngilarput.

Tamatuma saniatigut oqaatigisariaqarparput imeruusaatit immiaaqqallu puuinut akitsuutip qaffanneratigut Naalackersuisut innuttaasut kaasarfiinit aasaat 85 mio. kr.-it aningaasalersuutit ilarujussuinut aningaasalersuutigineqarmata. Taamatut kaasarfinnit aallertarnermik politikeqarneq nuannarinngilarput. Tamanna kialluunniit pisuunnguallaatiginavianngilaa.

Demokraatinut kissaatiginartinnerugaluarpurput pisortat allaffissorneranni sipaarutigut aaqqissuusseqqinnerup aningaasalersorneqarnissaa. Nunatsinnut innuttaasuinullu pitsaasuunngilaq aningaasalersuineq inuussutissarsiortut atugaasa ajornerulersinnerisigut, akit qaffannerisigut, akitsuutit qaffannerisigut nunattalu karsiata sinneqartoorutaasa ilanngarnerisigut pimmat. Kingulliullugu taaneqartormi tassaavoq aningaasalersuinissamik ajornartorsiutit kinguaariinnut aggersunut aaqqiivigeqquneqarnerat, tassaallunilu akiligassat meerartatsinnut akiligassanngortinneqarnerat.

Tamanna tunngavigalugu siunnersuut itigartinneqassasoq inassutigaarput.”

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappasaaniigassanngortippaa.

Peter Olsen
Siulittaasoq

Pele Broberg
Siulittaasup tullia

Karl Tobiassen

Mariane Paviasen Jensen

Kuno Fencker

Kristian Jeremiassen

Jens-Frederik Nielsen